

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROMĂNI DIN ARDEAL, BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ
REVISTĂ PEDAGOGICĂ SOCIALĂ.

Jubileul d-lui Zaharia Bârsan.

Despărțământul Cluj al „Astrei“ a luat laudabila inițiativă de a sărbători pe d. Z. Bârsan, directorul Teatrului Național, pentru activitatea sa de 25 ani, ca artist dramatic.

La această sărbătoare, la care au luat parte delegați ai „Astrei“ din toate părțile Ardealului, ne alăturăm și noi, învățătorii, căci d. Z. Bârsan, este nu numai un propovăduitor al frumosului, ci și un învățător în înțelesul larg al cuvântului.

Teatrul este a școală a maselor. El îți formează sufletul fără să înduri pierderile cerute de experiența personală. D-l. Z. Bârsan pe lângă rolul social al teatrului, prin activitatea sa a mai îndeplinit și rolul însemnat de a întări conștiința națională în aceste părți ale păământului românesc.

În turneurile sale „inteligenta“ și poporul alergau să asculte pe solul venit din țara—mamă. Cuvântul lui mișca sufletele, oțelindu-le, pentru lupta cu dușmanul milenar.

*Activitatea aceasta rodnică, nu se jaceă fără greutate. Cartea d-lui Z. Bârsan: **Impresii de teatru în Ardeal**, este o oglindă a muncii pline de idealism, desfășurată de d-sa, neavând alt sprijin, decât credința neșovăitoare, că-și îndeplinește datoria față de frații săi subjugați.*

Implinirea datoriei fără nădejde de răsplată este legătura puternică între cel sărbătorit astăzi și învățătorimea ardeleană.

Ca scriitor d. Z. Bârsan, a publicat între altele multe lucrări și o culegere de povestiri, în volumul „Ramuri“, unde-și povestește cu duioșie întâmplări din copilăria sa

petrecută în Câmpia Bârsii. Cartea aceasta epuizată, merită să fie retipărită. Ea ar fi o lectură plăcută pentru tinerime.

Incheiu aceste rânduri cu dorința:

Să dea D-zeu, ca neamul nostru să aibă mulți luptători desinteresați, ca d. Zaharia Bârsan.

Constantin Iencica

Revederea.

Cât de schimbat ți se pare locul copilăriei, când îl revezi după ani de zile!

Vezi departe dealurile binecunoscute, clopotnițele strălucind în revărsarea soarelui, ce asfințește, deosăbești chiar casele din marginea orașului.

Oamenii se uită curioși la trăsură, câte unul duce mâna la pălărie, mai mult din obișnuință, dar observi din fața lor, că nu te recunosc

In schimb nu-i recunoști nici tu. Library Cluj

Cunoști doar *tipul* oamenilor între cari ai crescut. In cursul vremii ei s'au schimbat și s'au risipit în toate părțile ca puii potârnichii. Băieții, cu cari ai umblat la școală și te-ai jucat „de-a ascuns le” azi sunt oameni în vârstă și leagănă pe genunchi alți băieți, cari seamănă așa de bine cu vechile tale cunoștințe; copilele, care-ți erau tovarășe de jocuri și de certuri, s'au schimbat și mai mult încă. S'au stins și s'au trecut deabinele, ales celea mai sărace.

Bărbații, au perduț parcă ceva din focul privirii și vremea le-a cernuț argint prin plețe. Iar bătrânii-ei sunt cei mai puțin schimbați: același zimbet, aceeași seminătate în gesturi și în vorbe.

E seninătatea bătrâneții, calmul flacărilor potolite, începutul sfârșitului Mulți din ei s'au dus s'au așezat să odihnească în cimitir, alături de tovarășii lor, cu cari se înțelegeau mai bine decât cu oamenii din lumea nouă s'au dus, fără șgomot, liniștiți și demni, ca niște bătrâni de cinste, ce erau

Excepțiile confirmă încă această fatală lege a premenirii: sunt oamenii cari au trăit în belșug și în indestulare și n'au inghenunchiat sub povara gândurilor multe și greului vieții. Aceștia au rămas aproape neschimbați, înfruntând cu zimbelele lor de oameni fericiți urgia atotputernicei vremi.

In biserică oamenii stau în băncile obișnuite. Ici colo, copiii înlocuesc pe bătrâni, în aceleași bănci. Popa cel bătrân a murit și el și vechile picturi sunt înlocuite, în parte cu altele nouă. Apostolii din iconostasul cel vechiu, privesc cu un fel de neîncredere, la sfinții cei noui, din cadrele lor de lemn într'aurit.

Cimitirul e mai îngrijit și mai umbrat, ca pe vremea copilăriei noastre, frasinii și teiului își întind ramurile ce tremură din frunze adăpostind mormintele. Recunosc crucile de piatră și mă opresc cu dinadinsul la o inscripție, care-mi pricinui-se multă bătaie de cap pe vremuri: Trecăturule, ce ești am fost, ce sunt vei fi; gătește-te! „Crucile de lemn s'au împușinat; abia ici-colo mai vezi câte una strâmbă, aplecată sub povara streșinei de șindilă. Iar brazii — sulțile — cari străjuiau mormintele flăcăilor și ale fetelor, s'au împușinat și ei, prăbușiți de viscole și de vreme, care nu îngăduie, în răutatea ei, ca amintirea morților să dăinuiască mai îndelungat.

Cruci noi se înșiruie alături de movilele proaspete. acoperite de cununi și de flori veștezite.

Oa neni în straie albe de sărbătoare, mișună pe drumul de țară. Se duc la târg. Neveste oacheșe vin călări, saltându-se pe șea, în buiestrul călușeilor.

Nu-i cunosc și totuși mi-se par așa de cunoscuți.

Opresc pe unul:

— Incotro baciule?

— Iacă venim și noi la târg, domnule.

— Nu ești din Cărpiniș?

— Ba-s chiar de acolo, domnule,

— Și te chiamă Pătruț....

— Mă rog, da domnu de unde mă cunoaște?

— D'apoi nu știi când umblam la școală?

Omul mă privește lung, cu o scâpărare luminoasă în fundul ochilor; mă recunoaște. Și dăm la povești, spunându-mi că are trei feciori și puțină prindere, tânguindu-se de năcazuri. Se uită sfios la mine și cum mă știă neam de popă, nu mă mai slăbiă din „domnule paroc"... De unde o fi prins Românul meu vorba asta înaltă!

La despărțire dă să-mi sărute mâna și abia a fost chip să-l opresc.

Il văd pierzându-se în vâlmășala oamenilor, imi amintesc de puterea lui, de sfintele bătăi ce le mai mâncam dela el pe vremuri, și nu-mi mai ies din minte cuvintele ce mi le-a spus la despărțire:

— Apoi așa, domnule paroc, domnii cu domnii și proștii cu proștii....

Nu eră reproș, nici mâhnire în vorba lui, eră filosofia țaranului, care se impacă cu soa tea lui, crezându-o rânduită dinainte.

Spre seară oamenii se înapoiază veseli, vorbind în gura mare, abătându-se prin cârciumele, care își deschid, ispititoare ușile în cal a'or. De pretotindenii s'aud scârțituri de lăutari, iar clarinetele răsbat cu glasul lor strident, de-asupra gălăgiei.

Aiurea mărturiile se sparg mai iute și chefurile sunt mai puțin zgomotoase.

Dar și aici, cu tot cheful ce decurge, mi-se pare, că glasul vioarei e mai slab și veselia oamenilor e ca de porunceată.

Pe vremuri chefuiau de buieci; acum beau și ei, să mai uite din celea năcazuri . . .

„Și pe urma lor de vale

Sună-un cântec plin de jale . . .“

Al Ciura

Directorul Liceului „Gh. Barițiu“
Cluj.

Scoala ardeleană în Muntenia și în Moldova.

(Urmare)

În cearta care avu loc între frați, Barițiu își păstră calmul și trimise Moldovenilor un răspuns muștrător și mișcător. Iată un fragment: „Când noi plângeam și ne tânguiam pe limba noastră pe care nu eram suferiți nici a o vorbi, nici a o scrie, pe atunci voi râdeați și vă bucurați în brațele străinilor . . . Întră mândria voastră grecească ați uitat de toată rudirea și frăținătatea. Din contră când voi ați cuvântat și ați zis nouă: „Vino Româncane, vino Vasile Pop, și tu Fabiane și tu Lazăr, pentru ca să facem învierea împreună . . . noi am părăsit căminul nostru și ne-am smuls din brațele cele duioase ale părinților și fraților noștri și am zis inimilor noastre: Iată părinții și frații noștri, să mergem ca să serbăm ziua învierii împreună cu dâșii“.¹

Asfel vorbi, pătruns de durere, înțeleptul Barițiu, pe când Iacob Mureșeanu răspunse cu multă asprime lui Cogălniceanu, iar Timotei Cipariu, el însuși își luă sarcina să lovească în Vasile Alexandri, directorul „României Literare“, apreciindu-i ofensător producțiile-i teatrale și colecția de poezii populare, pe care o socotea lipsită de orice valoare, căci zicea Cipariu „de acestea și la noi în Ardeal cântă orbii pe la toate podurile și târgurile și în Țara românească lăutarii țigani“.² Cogălniceanu înțelese că e mai onorabil pentru el să înceteze lupta și se opri. La alte atacuri, date de alții împotriva profesorilor ardeleni Barițiu, credinciosul lor apărător, răspunse că „de cât franzele albe la București și Iași, intrigate și pizmuté, poate și udate cu lacrimi, de o mie de ori mai bine mălaiu și ceapă în Ardeal, mâncate în deplina odihnă a sufletului și cugetului“.²

Punctul culminant al disputelor pentru chestiuni de stil și de filologie a fost atins în 1855. Din această luptă, deși dreptatea nu eră a Ardelenilor, au ieșit, oarecum, pătași scriitorii moldoveni, — boerii, — cari umiliseră cu disprețul lor pe „dă-

¹ N. Iorga Ist. lit. rom. Sec. XIX p. 224.

² Ibid. pag. 227.

scălașii plătiți" veniți din Ardeal. După 1859 situația Ardelenilor în Principate se întări căci îi găsim în școală, în politică, funcțiuni administrative, unde prin simțul lor de ordine și corectitudine erau la înălțime. Mai târziu, când prin înființarea Academiei române se deschisera Ardelenilor perspective frumoase, căci prin cultura clasică și studiile lor filologice erau indicați să-i conducă lucrările, o nouă furie o deslănțuî impotriva lor bătrânul Eliade Rădulescu, care-i arătă pe Ardeleni drept „misionari ai papismului și spioni ai Austriei“ Laurian nu-i luă în seamă injuriile, dar I. Maiorescu și Papiu Ilarian, scârbiți, se retraseră din învățământ. Un alt conflict între cei din Principate și scriitorii ardeleni fu provocat mai târziu de profesorul Titu Maiorescu, el însuși ardelen.

Titu Maiorescu tăgăduia oricărei provincii românești, în speță Ardealului, dreptul de a se izola de mersul culturii românești prin tradiții locale. Lupta eră dusă în numele „spiritului propriu național“, și s'a dat întâi contra gazetarilor și scriitorilor cari stălciau limba, iar mai apoi contra lui S. Bărnuz profesor la Universitatea din Iași.

Bărnuz venise în Moldova la 1855 și ca profesor secundar și universitar servise cu fanatism cauza națională, bazat pe o concepție originală de filosofie a dreptului și susținând „dreptul natural și exclusiv“ al Românilor „la teritoriul propriu care se întinde până unde se întinde națiunea cu limba ei ca limbă predominantă“. Atacurile lui Maiorescu amărîră mult pe Bărnuz...

Neînțelegerile și frecăturile nu caracterizează numai acest prim început de legături culturale mai statornice între Ardeleni și cei de dincolo. Cu timpul aproape toate aceste asperități sufletești s'au netezit, sau se vor netezi, ca să facă loc bunei înțelegeri, aceasta fiind porunca supremă a existenței noastre și tot ceea ce săvârșim în viață trebuie să poarte pecetea idealismului, care nu contrazice cu nimic unitatea sub care s'a manifestat și se va manifesta neamul nostru. Privită astfel contribuția noastră, oricât ar fi de modestă, este eternă.

Deși Rusu, Cogălniceanu, Eliade, Titu Maiorescu și alții au tăgăduit Ardealului dreptul de a face o notă discordantă în cultura națională, atunci când studiile filologice slăbiau limba noastră în loc ca s'o întărească, e bine să se știe, că nimeni n'a tăgăduit Ardelenilor dreptul de a munci și produce pe terenul culturii naționale. La 1860 ei ajunseră profesori la cea mai înaltă instituție culturală românească din acel timp, la Universitatea din Iași. Bărnuz tinu un cuvânt la înangurarea acestei școli, iar în corpul didactic universitar erau: Suci, Marțian, Patriciu, Micle, etc. toți ardeleni.

Cu toate că după 1860 Principatele aveau profesori destui dintre localnici, cu toate că atacurile date împotriva latinștilor discreditaseră pe Ardeleni, totuși aceștia au continuat să treacă dincolo, însă au căutat să muncească mai discret și cu mai mult

folos pentru școală. Găsim până azi profesori și intelectuali ardeleni așezați în vechiul regat, cari reprezintă școala ardeleană, — desigur că nu ideia esențială a curentului latinist, pentru că astăzi latinitatea noastră este indiscutabilă, iar limba are forme statornice — dar reprezintă școala ardeleană prin erudiția lor, prin devotamentul lor față de școală, prin patriotismul lor, prin atitudinea lor, care a rămas aceeași în lungul deceniilor și care a făcut rodnic locul în care s'a așezat dascălul ardelean. De pe urma lor ies astăzi, ca și acum o sută de ani „tineri harnici, având școală bună, simț de ordine și disciplină, grijă de gospodărie” (Iorga).

Până în ajunul războiului pentru întregirea neamului, Ardealul a dat mereu profesori Regatului. Ei erau aproape întotdeauna elemente de mare valoare, care nu se puteau manifesta aici din pricina opresiunilor Maghiarilor și ale renegaților, studenți și profesori mai puțin prudenți, cari pentru atitudinea lor pronunțat românească, având să aleagă între temnițele Ungariei sau o fugă din acest pământ al suferinței, plecau bucurându-se în „Țară”. Ei nu puteau fi socotiți drept dezertori de acei cari rămăneau. Fiind oameni încercați în lupte cu suferințe își dădeau bine seama, dacă trebuie să rămână aici, cine știe, poate cândva în slujba Statului maghiar, ori să servească în Regat un ideal care eră al tuturor Românilor, căci nu trebuie să uităm că față de avântul pe care-l luaseră Principatele după Unire, după Independență și în restul domniei regelui Carol I. domnie pașnică și rodnică, se vedeă tot mai clar, că într'adevăr pentru întreg românismul soarele va răsări la București”, adică în Regat.

O instituție.

În ziua 12 Aprilie a. c. „Banca Invățătorilor” s. a. Cluj și-a ținut adunarea sa generală. Din feliul cum a decurs aceasta adunare și din problemele ce au fost puse la ordinea zilei pentru a fi desbătute, ies la iveală unele lucruri și se pot face unele constatări, ce merită să fie cunoscute și apreciate în cercurile cât mai largi ale dascălimei noastre. La aceasta adunare au luat parte acționarii (invățători) din toate părțile, fie personal, fie în marea lor majoritate plenipotențiind pe unii membri din centru cu reprezentarea lor.

Adunarea este deschisă de către președintele Consiliului de Administrația d-l A. Pora, care prin cuvinte binesimțite, făcând istoricul deși scurt, dar interesant al acestei instituțiuni, arată rolul special, pe care o Bancă a Invățătorilor e menită să-l îndeplinească din punct de vedere cultural. Se dă apoi citire raportului general al Consiliului de administrație despre gestiunea anului trecut (1924), insistându-se și apreciindu-se după cuviință fiecare poziție aparte din bilanțul încheiat cu finea anului. Acest raport e o icoană fidelă a situației precum și a fazei de

desvoltare în care a ajuns Banca, după ce a trecut peste greutățile de înființare și organizare ale începutului. Cifrele din bilanțul actual, în comparație cu cel din anul trecut, ne arată mai presus de orice îndoielă avântul și însuflețirea, care stau la bază și caracterizează toate mișcările de organizare ale învățătorilor, în orice direcție ai căuta. Asupra acestui raport și a bilanțului numai insistăm. O analiză ar fi un lucru de prisos, când tipărit fiind într-o mulțime de exemplare poate fi cetit în original de ori și cine. După citirea raportului fiind luat la cunoștință și aprobat de adunarea generală, se pune în discuție și se acceptă cu unanimitate hotărârea Consiliului de administrație referitor la urcarea capitalului social încă cu un jumătate de milion. Se modifică unele articole din statute, conform îndrumărilor date de către Ministerul de industrie și comerț. După aceste, mai făcându-se câteva propuneri și luându-se unele hotărâri cu privire la o cât mai largă și eficace participare a acționarilor la adunările generale ale institutului, adunarea se ridică.

Acesta a fost în trăsături generale programul care firește a format obiectul unei debateri detaliate în adunare. Așa espuse lucrurile nu observăm nimic interesant, nimic deosebit de ceea ce e obișnuit în atari chestiuni. Observatorul bun însă și omul, care fiind prezent la aceasta adunare, și care căutând ca pe deasupra tuturor formelor vagi de suprafață, să se aprofundeze în mezul lucrurilor și să aprecieze după cuviință o niziuință, ce ca idee de atâta vreme eră incuibată în inima și gândul învățătorimii, zic un atare om va fi ajuns de sigur la convingerea, că învățătorimea română de pe aceste plaiuri, din momentul de când i s'a dat posibilitatea de a se organiza, dacă a produs ceva real și solid, apoi în primul rând de așa ceva trebuie să fie considerată instituțiunea „Banca învățătorilor“.

Învățătorimea care, prin întreaga sa ființă și prin întreg rostul său, trebuie să fie promovatoare de idei și de idealuri, nu poate și nu e permis să scape din vedere aceste idealuri nici chiar atunci, când are de a lucra și a se organiza pe terenul întreprinderiiilor cu caracter vulgar. Acest spirit, singurul compatibil cu demnitatea învățătorului, a planat de asupra tuturor discuțiilor și hotărârilor, ce s'au adus în adunarea din 12 Apr. a. c. a Băncii învățătorilor, în vederea atingerii mai ales a scopurilor pentru care s'a înființat. Aceste scopuri sunt de mult cunoscute. S'a vorbit despre ele cu ani înainte de înființarea băncii. Și din scrutarea mijloacelor pentru realizarea lor s'a ajuns la însăși idea de bancă. Scopurile urmărite de învățătorime și de școala pe care o reprezintă, fiind scopuri culturale, astfel și Banca Învățătorilor, prin beneficiile ce le poate realiza, chemată e să spriginească aceste tendințe. În adunarea recentă s'a vădit în mod eclatant, că Banca chiar de la început, în măsura mijloacelor și puterilor de cari adispus, a prestat o frumoasă contribuție pentru efectuarea operilor de cultură. A dat prrijinul său

moral și material la tipărirea unor cărți de valoare pentru școală și cultivarea poporului. A finanțat tipărirea atâtor lucruri necesare pentru bunul mers și administrarea școalelor noastre primare și în genere de orice au avut lipsă învățătorii noștri pentru o mai bună chivernisire a școlii pe care o conduc, prin intermediul Băncii Învățătorilor s'a avut în vedere a satisface tot ce a fost cu putință și au îngăduit recursele încă modeste ale acestei instituțiuni. Ce se mai spunem despre îndemnările ce ni le-a făcut acest institut financiar în câteva rânduri Asociației, când pentru susținerea și revendicarea unor lucruri de mare valoare și importanță pentru tagma noastră întreagă, Asociația având lipsă de sume considerabile, Banca Învățătorilor eră pentru învățătorime în momentele și circumstanțele date singurul loc de unde acele sume au putut fi împrumutate în condițiuni avantajoase. În cât va rânduri serviciile, ce Banca învățătorilor le-a adus Asociației noastre generale, au justificat pe deplin prevederile în credința, că o organizație profesională va putea înainta către țintele ce și le-a propus în măsura în care are la spatele sale instituția, ce poate oferi mijloacele practice și reale atât de indispensabile în cele mai multe cazuri.

În adunarea generală din 12 Aprilie accentuându-se în special rostul cultural ce trebuie să-l aibă în vedere Banca, prin aceasta încă odată s'a făcut o profesiune de credință, că înființarea și mai departe întărirea și prosperarea Băncii Învățătorilor e o necesitate pentru Asociație. În felul cum e pusă problema și s'a pus dela început, Banca e menită să fie o anexă a Asociației noastre. Și dacă față de Asociație toți învățătorii au anumite obligațiuni de ordin moral și material în schimbul muncii și rolului ce și-l asumă Asociația întru ridicarea prestigiului tagmei și apărarea intereselor fiecărui membru, nu mai puțin logic e și faptul, că n'ar trebui să existe învățător, membru al Asociației noastre, care după putință să nu aibă și el partea sa în înființarea și dezvoltarea cât mai intențată a așezământului financiar învățătoresc, care e Banca Învățătorilor. La așa ceva unul fiecare trebuie să fie îndemnat de considerațiunile și lucrurile amintite mai sus în legătură cu Banca. Și pentru a da puțință fiecărui membru de a participa și mai ales în urma cererilor sosite din toate părțile, s'a hotărât facerea unei noi emisiuni. În felul acesta instituția „Banca Învățătorilor” întărindu-se și resursele ce vor putea să fie întrebuințate pentru scopul cultural amintit vor fi mai simțitoare.

Aceste sunt impresiile, ce le-a putut câștiga fiecare participant la adunarea generală. În urma acestor impresii, constatarea aci făcută cu drept cuvânt pot să formeze obiect de meditare pentru colegii noștri. Aceasta meditare va trebui să ducă la hotărârea firmă, ca în butul tuturor, să nu fie vre-o instituție dascălească, la care unul fiecare din învățătorii să nu-și aibă partea sa de muncă și contribuție.

Câteva cuvinte despre noua programă.

Constatări prin discuții.

Un obiect sau o unealtă făcuă din cel mai bun și trainic material, de care te-ai folosit timp îndelungat, dela o vreme devine nefolositoare sau pentrucă se strică, sau te-ai plictisit cu ea, aflând alta asămănătoare celei dintâiu, dar mai ușoară și practică, cu care o înlocuiești?

Un proverb, o axiomă, o metodă, cari s'au formulat din necesitate între anumite împrejurări, dela o vreme nu mai corespund.

Intocmai așa trebuie să înțelegem faptul schimbării sau modificării programei celei vechi în o alta nouă mai corespunzătoare spiritului timpului și minții copilului; căci lucrând ca un măestru tot pe acelaș calapod, nu numai că ne obosim și perdem paciința, ci perdem din agerimea spiritului nostru de inventație, care nu trebuie să aibă popas, ci are să se frământa și să sboare neîntrerupt în drum mai larg, pentru a se apropia de aceea ce noi numim perfecționare, iar tot ce am început și descoperit pentru acest scop din mîntea noastră și cu ajutorul spiritului nostru să-i putem zice o nouă evoluție pe terenul școlar.

Cred că aceasta a determinat în primul rând lumea dascălească să prelucreze noua programă a învățământului primar, iar în rîndul al doilea eră necesar aceasta pentru unificarea învățământului românesc după o singură programă, într'o singură și aceeaș țară.

În ce privește alcătuirea noiei programe în general, lasă să premeargă observația, cumcă seamănă cu vechea programă dela școalele urbane. Dar cu toate acestea programa nouă are multe părți bune respective conține ceva lucruri noi față de cea veche de care se deosebește, pe care le-a adus la iveală sau suprafață spiritul evolutiv al vremii, pe care voiesc a le arată aici pe scurt, obiect de obiect, așa după cum mi-am făcut observația și precum s'a putut constată aceasta și în conferința noastră de desbatere a programei.

Se începe cu religia, precum eră și firesc. Superioritatea noiei programe la primul obiect se observă. Numai au rost întrebările și răspunsurile obositoare din catechism, apoi mehanizarea întregului testament vechiu și nou, cu care se plictiseau elevii, ci în schimb sunt rugăciuni scurte, la înțeles, istorioare morale puține și alese din testamente. Asupra acestui obiect s'a discutat foarte mult, dovadă că suntem conștii de însemnătatea lui ca educatori. De ar da D-zeu să fie atât de conștii aceia, cari sunt mai îndreptățiți — mai bine zis — îndatorați de a se îngriji de religie și folosul ei. Aceia sunt slugitorii altarului, preoții, cari regret, pela noi, — nici unul nu s'a abătut să ia parte la desbaterea acestui obiect.

Pentruca elevul să se aleagă cu mai multă morală, o persoană aleasă de control ceruse nici mai mult, nici mai puțin, ca pe lângă studiul religiei să se mai introducă un nou obiect, cu numirea: educația morală-socială, care pe motivul, că se îmulțesc obiectele, propunerea s'a abandonat.

Trecând la l. română cu speciile ei, mai mult s'a vorbit despre scris-cetit, din care nu se poate predă întrun singur trimestru literile mici și mari, cu deosebire la sate, unde funcționează un singur sau doi înv., dat fiind, că acolo copiii numai la finea trimestrului întâiu vin mai regulat la școală. Programa scris-cetitului s'a aflat prea ideală și prea grabnică, chiar în prima fază a școlarizării, când trebuie să fim cu mare precauțiune și tactică neforțată. Celelalte ramuri a limbei sunt potrivite. Țin se amintesc un lucru foarte bun la o parte a gramaticei, unde se pune mare pond pe compunere și nu pe ruguli seci. Stăruința asupra compunerilor este evidentă fără explicări, fiindcă elevii nu știau compune nici o scrisoare simplă.

Trecând la studiul aritmeticei-geometriei, așa după cum este materia împărțită pe clase, sa discutat mult asupra materiei din cl. I unde am constatat că cercul numeric dela 1-100 nu se poate predă, decât numai dela 1—20, cel mult până la 30, fiind aritmetica un obiect nu prea ușor, de unde ar urmă ca elevii jumătate să cadă. Mai bine puțin și bun, decât mult și rău. Acesta e un principiu sănătos. Materialul din celelalte clase, cu puține schimbări după împrejurările și trebuințele dela sate, ar corespunde.

Istoria care este un obiect esențial și până azi neglijat în școlile noastre, i-să dă o importanță cuvenită, dar oarele ficsate pentru acest obiect sunt prea puține, ca să se poată predă în întregime.

În legătură cu istoria să nu trec cu vederea un alt obiect însemnat, învățământul civic, care cuprinde cele mai fundamentale noțiuni, ce trebuie să le știe fiecare cetățean român. Având a crește din fiecare copil un cetățean conștios de datoria sa către cea mai mare societate, către țară, a fost un păcat, că până azi acestui obiect nu i s'a designat oră deosebită, numai în legătură cu geografia, însă compunătorii programei au avut în vedere de data aceasta experiența trecutului, ce le-a servit de călăuză.

La studiul geografiei mai mult ne-am oprit la materia din cl. doua, unde se începe și predă județul, După experiența și părerea mea s'ar fi putut trece aceasta materie pentru cl. treia. În cl. doua elevii sunt prea nedesvoltați de a primi și noțiuni fundamentale-geografice. Geografia, ca să poată fi predată cu succes, are lipsă de o pregătire bună, temeinică, într'o etate destul de desvoltată, de a înțelege rostul ei.

Materia st. naturale este bine aleasă și împărțită sistematic. În legătură cu acest obiect aflu de necesar să amintesc,

cumcă s'a pus un pond însemnat pe igienă, de care poporul nostru parcă în toate timpurile s'a ferit. Se știe, că precum avem nevoie de pâinea de toate zilele, întocmai avem nevoie de igienă.

Prin împărțirea cunoștințelor igienice, poporul se deșteaptă, vede, că are lipsă nu numai de învățatura, ci și de sănătate.

Cât privesc dexteritățile, aceste în general au un rol mai mult educativ, decât instructiv, fiindcă prin ele se desvoaltă sentimentul estetic. Materia prescrisă corespunde întru toate.

În fine noua programă aduce un ce nou: gospodăria cu unele noțiuni generale și trebuincioase copilului, îndeosebi fetelor.

Toate observațiile și constatările aceste ar putea fi și cred că vor fi mai juste și convingătoare, dupăce vom introduce odată programa în școală și vom face toate încercările întru aplicarea ei; atunci va grăi de sine deosebirea și superioritatea ei față de cea veche din trecut.

După redactarea noului legi școlare, golul simțit s'a umplut acum prin noua programă, a cărei necesitate o aduse cu sine timpul, ghestul evolutiv cu principiile lui noi.

Aceasta, este o dovadă, că trebuie odată să rupem cu trecutul, conformându-ne spiritului timpului, iar pentru noi aceasta înseamnă un pas înainte spre ținta idealului prefapt, unde dorim a duce și a vedea noua generație a neamului nostru, pentru care ne jertfim.

(Solnoc-Dăbâca)

I. Cociorva

Din metodică Aritmeticeii.

IX.

Măsurarea.

Cercetând, decâteori se cuprinde un număr în altul, măsurăm numărul al doilea cu cel dintâiu. *Măsurarea* se întemeiază pe *înmulțire*, după cum vedem și din cuvântul *ori*, de care ne folosim la problemele de măsurare. Și mai mult se evidențiază, că înmulțirea este temelie măsurării, dacă suntem cu atențiune la modul în care constatăm de câteori se cuprinde un număr în altul.

Vrem d. e. să știm, decâteori se cuprinde 78 în 468? Întrebarea aceasta o putem rezolvi în două feluri.

1. Comparăm pe 78 cu 468, rotundim pe 78 la 80 și *presupunem*, că 78 se poate cuprinde de șase ori în 468. *La presupunerea* aceasta ne-a îndemnat *înmulțirea*. De oarece de $6 \times 80 = 480$, dăm cu socoteată, că și 78 se poate afla în 468 de șase ori. Iar dacă-vrem să facem din *presupunerea* noastră ceva sigur, ce facem? Iarăși înmulțim. Socotim: 6×78 . Și fiindcă aflăm, că de 6×78 este 468, afirmăm:

78 se cuprinde în 468 de șase ori. Prin urmarea măsurarea noastră, rezolvirea problemei, s'a întemeiat numai pe înmulțire.

2. Am fi putut afla însă și pe altă cale decâteori se cuprinde 78 în 468. Scădem din 468 numărul 78, din rest iarăși

78 și repetăm aceasta până nu mai rămâne nici un rest. Cu prilejul acesta trebuie să avem grije, decât *ori* poate fi scăzut 78. Constatând, că 78 figurează de șase ori ca număr scăzut, afirmăm, că 78 se cuprinde în 468 de șase ori. Lucrând în acest al doilea fel, ni se pare că scăderea ne-a adus la rezultatul dorit. Privind însă lucrul mai deaproape, recunoaștem că ea a contribuit numai în mod mijlocit la rezolvire. Atențiunea noastră nu a fost îndreptată asupra rezultatelor intermediare ($468 - 78 = 390$; $390 - 78 = 312$ etc.), ci ținta noastră finală eră constatata, decât *ori* ocără 78 ca subtrahend, adecă numărul pe care avem să-l scădem. Apoi am adus pe 78 în raport cu 468 și am zis: 78 se cuprinde în 468 de șase ori.

Decâteori măsurăm, adecă câteori avem să rezolvim probleme de cuprindere, procedăm sau în felul dintăiu sau în al doilea. Pe calea cele dintăiu pășim de obicei când comparăm două numere date, — pe a doua, când mărimea numărului, ce vrem să măsurăm, ne este necunoscută. Aceasta e *măsurarea* în înțelesul mai strâns al cuvântului. În modul acesta *măsurăm* lungimea odăii, volumul unui butoiu ș. a.

Introducerea elevilor în măsurare. Problemele măsurării se pot rezolvi *după* ce am predat înmulțirea și explică și confirmă rezultatele înmulțirii. Când are a socoti micul elev 3×2 , atențiunea lui e îndreptată mai întâiu asupra procesului înmulțirii, adecă asupra acțiunii de a lua 3×2 , apoi numai se îndreptează asupra rezultatului. Cu prilejul acesta de obicei perde din vedere partea cea dintăiu, adecă procesul înmulțirii, și anume din cauza îngustimii conștiinței. În conștiință îi rămâne numărul 6 fără să-și mai amintească de numărul 2 luat de 3 ori. Elevul trebuie deci înduplecat să-și îndrepteze, pornind dela rezultat, privirea înapoi asupra drumului călcat de el cu scop de a rezolvi problema. În conștiința lui, *rezultatul și procesul* înmulțirii trebuie să se prezinte cu aceeaș claritate. El trebuie să recunoască în rezultatul 6 pe de 3×2 Măsurarea trebuie deci legată strâns de înmulțire.

Cu toate acestea se recomandă a da probleme de măsurare cel puțin o săptămână *după* problemele de înmulțire. A încărcă pe elev în acelaș timp cu două feluri de termeni și de semne înseamnă a nesocoti cea mai importantă lege a oricărui învățământ: numai o greutate deodată. Îndatăce s'au familiarizat micii noștri elevi în 4—5 ore cu terminii și semnele înmulțirii, putem trece la măsurare, încopciindu-o strâns de continuarea exerciți lor de înmulțire.

Experiența ne arată, că vorbele *se cuprinde* fac începătorilor de multeori greutăți. Foarte puțini dintre ei au vorbele acestea în dicționarul lor de toate zilele. Ei nu zic d. e., că laptele e *cuprins* în cratiță, ci întrebunțează verbul auxiliar *a fi*: laptele *este* în cratiță. De aceea ne putem folosi și noi învățătorii de terminul acesta zicând 2 *este* în 6 de 3 ori sau, cum se mai obișnuște, *se află* de 3 ori.

V. L.

Biblioteca invățătorului.

În numărul trecut al revistei noastre am atras atențiunea colegilor noștri invățători asupra necesității de a-și avea *fiecare* biblioteca sa modestă, conținând operele indispensabile unui invățător, din cel dintăiu cătun al satelor noastre. Am recunoscut, pentru partea cea mare a invățătorilor, greutățile materiale, rușinoase pentru statul nostru, cu care au să lupte. Dar sunt trebuințe, care nu admit imposibilitatea împlinirii lor. Precum nu putem trăi fără hrană, înbrăcăminte, locuință lucruri cari nu lipsesc nici celui de pe cea mai de jos treaptă a societății — tot așa invățătorul nu poate trăi nici fără o modestă hrană sufletească, care să-i fie *zilnic* la dispoziție, dacă nu vrea să cadă cu timpul sub nivelul cultural al multor țărani de a noștri. De aceea am și arătat, care sunt cărțile indispensabile pentru Biblioteca invățătorului: Biblia, o revistă de specialitate școlară, câte o operă de Pedagogie, Psihologie, Didactică, apoi metodic fiecărei materii de învățământ, Geografia României și Istoria Românilor. Nici cel mai lipsit invățător nu poate afirma pe dreptate, că nu și-ar putea procura încă dela începutul carierei lui aceste cărți.

Ministerul Instrucțiunii a înțeles însă greutatea pentru invățătorii cei mulți de a-și *amplifica* biblioteca lor mai ales cu opere de ordin pedagogic și literar. De aceea la începutul acestui an școlar s'a îngrijit, prin Casa școalelor, să înființeze în fiecare județ câte o *Bibliotecă Pedagogică*, care să contribuie prin împrumutare de cărți la întreținerea și complectarea cunoștințelor pedagogie didactice și de cultură generală a membrilor corpului didactic primar.

Aceste biblioteci pedagogice județene se instalează în localul școlii normale de băieți sau lipsind aceasta la revizorul școlar. Cărțile se împrumută fără plată, *câte un volum deodată, pe cel mult o lună*, termen care, poate fi prelungit cu încă o lună. Se face o simplă cerere netimbrată, se vizează de directorul școlii și se înaintează directorului bibliotecii. Cererea trebuie să conțină și obligația împrumutătorului, că în caz de nerestituire sau stricăciune a cărții consimte să i-se rețină din salariu costul îndoit al cărții. În cerere se pot arăta, în ordine de preferință, trei cărți sau volume, pe care celce se împrumută le dorește, căci se poate întâmpla, ca unele din ele să fie deja împrumutate. Sperăm, că cu timpul cărțile, care sunt mai des consultate de invățători, să se procure în câte două sau mai multe exemplare. Se înțelege, că nimeni nu poate împrumuta o a doua carte până nu a restituit pe cea dintăiu. Un invățător după ce a primit o carte împrumutată, o poate da pe a sa răspundere și sub luare de adeverință altui invățător dela aceeaș școală, sau dela o școală apropiată. Aceasta predare a cărții trebuie să o comunice numai decât directorului bibliotecii trimițând și adeverința noului împrumutat și arătând în adeverință și starea în care s'a predat cartea. O carte nu poate fi însă împrumutată și unui al treilea.

Bibliotecile pedagogice funcționează tot anul școlar, iar cărțile puse în circulație trebuie să fie înapoiate bibliotecii la sfârșitul anului școlar.

Directorul acestei biblioteci e directorul școlii normale ajutat de un comitet

Amănunte complete asupra administrării bibliotecilor pedagogice județene găsesc cei interesați — adică toți învățătorii — în Buletinul Oficial al Ministerului Instrucțiuni No. 1 dela Ianuarie 1924.

La școala normală de învățători din Cluj a sosit întâiul stoc de cărți menit se formeze începutul bibliotecii. Sunt cu totul 176 cărți, cele mai multe de cuprins literar, și anume multă literatură modernă. Sunt și cărți pentru popor. Pentru cultura profesională a învățătorilor se află deocamdată numai revista *Educația*, doi ani, *Etica* de I. Găvănescul, *din problemele pedagogiei moderne* de G. G. Antonescu, *Didactica* de N. Nisipeanu, *Învățătorul* de Vegetius, *Psihologia* de Rădulescu Motru, *Educația fetelor* de Fénelon, *Literatura copiilor* de Apostol D. Culea. Sunt și câteva cărți de Istorie, descrieri geografice, sunt chiar și lucrări teologice. Avem deci de a face și în cursul acesta cu un modest început de *Bibliotecă pedagogică*. Depinde însă de interesul cel vor arăta învățătorii, pentruca aceasta bibliotecă să devină într'adevăr o comoară de perfecționare a lor.

Dascăul.

Starea învățământului și a corpului didactic.

— Fine —

Ce privește cursurile de adulți, este o problemă foarte salutară. Ce e drept atinge neplăcut pe stăpâni și patroni, ba chiar și pe părinți, căci le ia din serviciul lor persoanele angajate. Dar eu cred, că având de scop ruperea și micșorarea numărului de analfabeți, nu putem sta în loc pentru a satisface dorințele de îmbogățire materială prin exploatarea puterii multor copii siliți la muncă grea de cei interesați, ci cât mai degrabă a aplică dispozițiile prescrise de Lege pentru a scăpa cât de în curând de analfabetism pe aceia, cari nu au avut posibilitatea să învețe. N'o să dureze mult aceste cursuri, căci dacă se va aplică Legea cu rigoare, în câțiva ani nu va mai fi nevoie de aceste cursuri, nizuindu-se fiecare om a-și purta copiii la școală cel puțin patru clase, până sunt mai mici, ca să nu fie nevoiți a umbla la școală în etatea dela 16—18 ani, când se pot folosi cu ei la lucrări mai grele. Iată deci salvarea din analfabetismul care ne apasă cu 70—80 %. Ce privește pe domniile stăpâni și patroni, își vor angaja în serviciul lor personal, care a satisfăcut Legii școlare, ori dacă nu, se vor obliga a-i purta la școală în

timpul prescrist, căci personal cu etate peste 18 ani prea găsesc. Prin aceasta se va mai eftini și simbria lăcomoșilor, cari intră în serviciu, căci prea cereau mari simbrii, așa încât erau mulți cari aveau computat salar la lună cât un învățător cu 5—6 ani de serviciu.

Este o problemă și la aceste cursuri, care așteaptă rezolvire urgentă: lipsa de manuale potrivite, programă pentru cursuri și salarizarea corpului didactic pentru aceste cursuri.

Este dureros ce am constatat în persoană la forurile școlare din județul nostru, unde numai dela singura școală din Hida s'au trimis actele în regulă referitoare la cursul de adulți prescriste de Lege. Dar ce este și mai dureros, e că superioritățile nu știu ce au de făcut în chestie, cum trebuie acești învățători salarizați și de cine, etc., cari toate dau dovadă că nu prea studiază nici D-lor Legea, iar astfel fiind, nici nu o aplică. Doar învățători, cari propun la aceste cursuri depun o muncă uriașă mai ales că sunt istoviți de peste zi, dela orele ținute cu cursul primar, stând toată ziua în aer infect, praf, etc. Mai e apoi, că la aceste cursuri frecventează indivizii cei mai nedisciplinați ca: servitori, ucenici, calfe, etc., cari sunt dedați deja cu imoralitatea, beuturi fumate, etc. Deci își poate oricine închipui, că cu ce grijă, osteneală și tactică trebuie să se poarte un învățător cu ei. Nu știu cum se face în alte locuri, dar din convingerea mea personală și pracsă făcută aici în Hida, sunt de părere, că trebuie aplicată strict și cu rigoare Legea cu toate dispozițiile ei. La cursul nostru de adulți ne-a reușit a ajunge astfel la o disciplină mai exemplară decât la elevii de cursul primar, de asemenea, și frecventarea. Așteptăm acum și răsplata dreaptă, care sperăm că nu va întârzi mult.

Să trec acum la personalul didactic, numiri, transferări, pensionare și salarizare.

În urma nouilor dispoziții, școalele normale au rămas pe viitor cu 7 clase, după absolvirea cărora se ajunge învățător într'o comună rurală. Aci depinde, că acel individ ce educație a avut atât în familie cât și în școală și în ce mediu trăește. La tot cazul depinde soarta lui mult și dela salarizarea, care tocmai ea nu este suficientă. În urma acestui fapt ce se întâmplă? Învățătorul trebuie să umble neîmbrăcat după poziția lui. Întreținere nu primește dela nimeni, de frica că nu o va putea plăti, iar bietul învățător tânăr, fără pracsă vieții, silit de mizerie, se aruncă în clica neagră a persoanelor incompatibile cu el, pen-trucă l-au chemat să inchine un păhar la cârciumă, etc. Azi unul, mâine altul, se îngloadă în datorii cu gândul și speranța că va putea plăti din salarul pe care-l va căpăta. Dar salarul întârzie, în urma prostului sistem de administrație, căci statele nu se lucrează la timp și cu precizie, ba cutare șef nu e acasă să le iscălească, ori chitanțele sosesc târziu, pe când bietul învățător numai găsește bani la Percepție, fiind aceia vărsați la

Administrația Financiară și astfel îi cheltuește cu drumurile și pe când să-și plătească datoriile, nu-i ajung. Deci e nevoit la mijloace rușinoase, ca să înșele pe unul, pe altul, să falsifice acte și astfel iată prestigiul dăscălesc în noroi! Nu mai poate avea autoritate; oamenii îl arată cu degetul ca pe un om imoral și se sfârșește cu plecarea lui din sat. Întâmplă-se apoi ca unii dintre învățători în urma mizeriei să se înglodeze pe la un țăran bogat, pună ochii pe vre-o fetișcană de țăran, ba umble prin șezători și iată decăderea morală, prestigiul și al lui și consecvent și al tagmei ce reprezintă. Ce să zică țăranimea despre el decât că-l compătimentește. Se înțelege, nu caracterizez în general, dar în cele mai multe cazuri așa se întâmplă.

Ce privește înaintările, țin să amintesc următoarele: Felicit dispozițiile Legii noi de a înainta prin examene tot din 3 în 3 sau 6 ani, pentrucă nu e destul că a absolvit cineva școala normală, căci în decursul anilor cât a stat acolo, nu i s'a putut da decât cele mai trebuincioase cunoștințe, pe cari dacă tu absolvent de școală normală, după ce ai eșit de acolo nu le îmbogățești prin studiu, citit, ce se întâmplă? Și ce ai învățat uși cu încetul, mai ales dacă ai ajuns într'o comună, unde nu mai ai cu cine schimba nici o idee nici o vorbă pe teren pedagogic, cultural sau național. Te rustifici cu totul, devenind apoi mai periculos ca un țăran. Durere, mulți din absolvenții de azi în loc ca seara și în timpul liber să citească, merg în șezători, la birt, etc. Deci da, încă odată felicit dispozițiile Legii referitoare la aceste examene, căci prin ele învățătorul este silit a se ține în curent cu problemele curente din pedagogie și să le aplice, ca nu cumva să rămână de alți colegi și cu salariu mai mic nereușind la examene, ba expus la pierderea carierei. Am văzut colegi și cunosc și azi, cari de când au eșit de pe băncile școlii n'au mai citit nici o carte pedagogică, literară, fără doar numai vre-o dată câte-o gazetă. Dovadă că sunt și azi învățători, cari folosesc ortografia veche, formule de pedepse ca punerea elevului în genunchi pe grăunțe și altele multe, cari nici decum nu sunt în conformitate cu cerințele pedagogiei moderne.

Ce privește numirea corpului didactic și pensionarea lui observ următoarele: Nu se prea ține seamă de numiri de merit și nici nu se fac la timp. Protejații politici, deși nemerituoși ocupă posturi, care nu le compet. Cu sistemul de a mută învățătorii dintr'o regiune în alta, ca exemplu din vechiul regat prin satele noastre, cu toate că este ideea sănătoasă, totuși își are defectele următoare: Învățătorii tineri din Regatul vechiu nu cunosc spiritul țăranului ardelean și nici obiceiurile lui și astfel nu le nici respectă, iscându-se neînțelegeri între învățător și popor. Am observat în satele din jur, că unde este învățător din vechiul regat — onoare excepțiilor — acesta întimpină din partea țăranimii rezervă și neîncredere față de dânsul, ba unii

cari s'au dedat la abuzuri imorale, sunt deadreptul persecutați și discreditați.

Penzionarea corpului didactic prescrisă de articolul 130 din Lege este nefavorabilă pentru învățătorime, pentru că nu s'a ținut cont de unele lucruri, cari nu se pot îndeplini. Legea spune că la etatea de 65 ani pensionarea este obligatorie. Bine, dar aş vrea să văd pe acel învățător, care va putea servi atâția ani dela absolvire în aerul infect al școliei. Ca exemplu țin să amintesc aci, că am un frate, care în anul curent absolvă școala norm lă cu 6 clase în etate de 16 ani. Va să zică el trebuie să servească Statul 49 ani până va împlini vârsta de 65 ani. Asta cred, că este imposibil. Sper însă, că după cum am fost informat, vor reveni asupra acestei chestiuni punându-se pe alte baze.

Să vorbim acum de cea mai arzătoare problemă a învățătorime, salarizarea. Nu trebuie să comentez, că situația corpului didactic în urma salarizării mizerabile și nedrepte este insuportabilă. Dar sperăm că D-l Ministru va rezolvî și aceasta problemă cât de în curând.

Deși se croiesc noi sporuri din an în an, aceste sunt atât de bagatele față de marea scumpete ce din zi în zi crește, încât nici decum nu satisfac nevoilor celor mai iminente. Țin să amintesc, că nu se ține cont de împrejurarea, că tinerii învățătorii la imbrățișarea carierii lor ar trebui încurajați prin sprijin material și moral corespunzător, ca să nu fie siliți să-și părăsească cariera disgustați de greutatea materiale și piëdecile morale de care se izbesc în primele zile din cariera lor. Învățători începători sunt așa de mizerabil plățiți, încât am rămas numai câțiva cari numai noi știm cum ne susținem, mai mult din truda și pe spatelul părinților. Din cauza acestei nedreptăți am ajuns că foarte mulți tineri, cari poate ar fi devenit dascăli harnici și-au părăsit cariera plecând la Teologie, curs notarial etc. cu care cariere vor putea mai bine înfruntă nevoile vieții. Voiu numi aci pe t și cei din subsecția noastră, cari au plecat pe alte cariere, pentru a se vedea faptul trist dar adevărat:

1. Onoriu Pantea din Cutiș. 2. I. Galiș din Almaș. 3. V. Tarca din Petrind. 4. A. Varga din Sâncraiu. 5. V. Bura din Sântă-Mărie. Papiriu Pop din Țăud. 7. Lehen Petru din Lăpu. 8. Simion Curea din Dol. 9. V. Tămășan din Săn-Mihai. 10. I. Ciucea din Cubleş. 11. Petruca N. din Cuzăplac. 12. Agoston Bela din Hida.

Ar fi bine ca Ministerul să-i urmărească pe acești domni și să ceară restituirea burselor sau a beneficiilor pe cari le-au avut în școlile normale, și să se ia la răspundere pentru părăsirea carierei.

Ce se întâmplă cu locul rămas al acestora? Se complectează cu elemente, care multe numai cinste nu fac tagmei învățătoresți ca: cantori, plutonieri, și alte persoane cu pregătire de abia de patru clase primare. Ca să pot caracteriza mai bine marea nedreptate ce se face, la salarizare, imi iau îndrăzneala să-mi aduc exemplu chiar persoana mea. Sunt învățător în al

cincelea an de serviciu absolvent, de opt clase normale, cu o activitate școlară și extrașcolară incontestabilă și în schimb cu un salariu de 1350 lei lunar. Deci, dacă Statul mă remunerază astfel pentru serviciul care-l fac zilnic dela 7 ore dimineața până seara la ora 6 cu școala primară și curs de adulți, iar seara până la 11 ore cor, repetiții de teatru, conferințe, mai luăm apoi activitatea în subsecție, la cerc cultural, pe teren cultural-național în comună etc. cu suma bagatelă de 1350 lei, iar unui tolerat îi dă 1240 lei, care — onoare excepțiilor — n'a văzut decât școala lui din sat, nu știe decât citi și scrie și câteva rugăciuni, etc. Apoi aceasta o putem numi dreptate? Domnii revizori de control ar trebui ca să țină cont de aces ea. Să se intereseze de munca celor cu activitate extrașcolară intensivă cu ocaziunea inspecțiilor și să facă demersuri pentru a-i încuraja dându-le premii și recompense, dacă nu salariu corespunzător. Dureros, că superioritățile școlare și dacă se fac propuneri în sensul acesta, actele trec la dosar fără a mai vedea lumina vreodată. S'a lucrat destul din ambiție și idealism național, dar materialismul mare le omoară. Computând apoi faptul, că în zona culturală un învățător, care poate numai cu numele este învățător nu și cu faptele, primește 50 % spor la leafă, iar cel care este din județul acela pentru nenorocul locului de naștere, deși muncește poate mai mult ca cel venit, nu primește. Deci și aceasta este o nedreptate. Înțeleg nevoia și rostul zonei culturale. Nu înțeleg cum se crede, că cel născut pe teritoriul zonei culturale n'ar putea produce aceeași activitate ca cel venit. Nici nu mai vorbesc apoi de salarizarea învățătorilor bătrâni, cari au familie grea, de purtat copiii la școală, etc., au un salariu, în comparație cu anii de serviciu, foarte mic. Cunosc însă — durere — și de acei învățători, cari nu prea ar merita salariul ce-l au, pentru că nu se prea interesează de școală, deși au la activul lor mulți ani de serviciu, dar nu se prea văd roadele muncii lor. În nădejdea însă, că nu peste mult se va rezolvi prin actul D-lui Ministru al instrucțiunii situația aceasta grea a corpului didactic prin o salarizarea cinstită, vom munci mereu ca și până acum. căci trăim în epoca de refacere a învățământului și a țării, care se face prin jertfe.

Ce privește mijloacele de perfecționare a corpului didactic, avem: cercurile culturale, conferințele subsecțiilor, conferințele și bibliotecile județene și cursurile de vară. Referitor la acestea pot spune că învățătorimea în majoritate este nepăsătoare față de aceste chestiuni, cu toate că au o deosebită însemnătate. Am văzut din praca anului trecut, că prin activitate intensivă s'au făcut și se pot realiza lucruri frumoase în cercurile culturale. Exemplu: cercul Hida. Deoparte învățătorii se perfecționează în a vorbi de a se prezenta înaintea oamenilor; cunoaște obiceiurile regiunile, felul de a fi al țaranului, etc., iar de altă parte contribuie cu toții la măreața operă, înaintarea culturală a țărânimii. Ce-i drept, că din salariul nostru mizerabil este imposibil a an-

gajă trăsuri, merinde, pentru a lua parte la aceste ședințe în schimb însă profităm și învățăm multe. În urma convorbirii avute cu unii dintre domnii șefi ai autorităților școlare, ni s'a spus, că se vor lua măsuri pentru a fi remunerați cei ce muncesc. Ce privește celelalte conferințe, ca ale subsecțiilor, și cele județene, ar fi bine ca organele de control să ia măsuri pentru pedepsirea cât mai aspră a celor cari lipsesc, cei mai mulți din nepăsare și renitență. Învățătorii să fie controlați, că ce reviste, foi pedagogice, și cărți pedagogice citesc.

În u ma art. 161 din Lege, susținerea școlilor cade în sarcina comunelor, pe care o efeptuiază prin comitetele școlare. Durere însă chiar aceasta problemă, care e de cea mai mare însemnătate în bunul mers al învățământului, s'a lăsat în sarcina unui comitet, care numai cu numele există și care aproape nu-și face datoriile. Statul ar trebui să ia el dispoziții în locul comitetelor școlare, ori să le impună strict membrilor din comitet, pe lângă pedeapsă, respectarea îndatoririlor, ori să ia sarcina susținerii școlilor Statul, înscriind după nevoi în bugetul său pentru fiecare școală suma necesară care se va plăti de către populație în dări către Stat. Actualele comitete școlare absolut nu-și îndeplinesc misiunea în cele mai multe cazuri ori din lipsa cunoștințelor și deprinderilor necesare, fiind membrii acestor comitete în majoritate nepricepuți în aceste chestiuni, ori din nepăsare și lipsă de interes, căci afară de eventuala ambiție personală nimic nu-i determină la o activitate mai intensivă. Am constatat indeosebi că preoțimea este ostilă față de școalele de stat prin aceea, că deși fac parte în comitet ca membri de drept, nu se prezintă la ședințe și refuză orice contribuție morală sau materială. Dacă pe D-lor îi doare, că învățământul este al Statului, susțină școli confesionale și învățători și îi plătescă, căci Statul nu-i oprește, dar nici nu poate tolera, ca să plătescă învățători confesiunilor, iar școala să fie confesională cu drept de a dispune confesiunea în ea după plac.

Ce privește construcțiile de școli noi, este o operă de mare însemnătate, dar cred este mai urgentă recrutarea de învățători bine pregătiți și salarizați și apoi de școli noi. Căci pot fi școale multe și frumoase ca palatele, în lipsă de învățători ele vor sta ca o toacă pustie expuse tempestărilor, sau date în arândă vreunui sărac, care-și va face din ele și casă și grajd de porci și galițe.

Ar mai fi multe de spus Cred că în linii generale am spus situația învățământului și a corpului didactic din ținutul nostru din care putem trage concluzii bune și rele.

Ca încheiere Vă mulțumesc de atențiune, Vă doresc spor la muncă și cu Dumnezeu înainte.

Leontin T. Turcu

fost învățător în Hida, detașat la școala de aplicație de pe lângă școala normală din Zalău.

Examenenele de definitivat ale învățătorilor din Ardeal.

Sub acest titlu ziarul „Universul“ din 6 Aprilie a. c. publică o informație, a cărei scop țintit de autorul său ar fi, să arunce o *umbră* asupra învățătorimei din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș. Din partea acestei învățătorimi se simte însă necesitatea de a răspunde, pentru ca umbra să cadă asupra celor ce o merită și cari au fost autorii pricinei nedrepte.

De fapt la 20 Martie a. c. s'au început examenenele de definitivat ale învățătorilor la școala normală de băeți din Cluj. E fapt și acea, că au fost înscriși 99 de învățători, învățătoare și conducătoare de grădini de copii. Apoi, că la examen s'au supus numai 8 învățători și învățătoare și restul a înaintat un Memoriu de protestare, încă e adevărat. Nu e adevărat însă, că s'a protestat contra introducerii examenului în Ardeal și e un lucru de condamnat felul în care a fost apreciată și prezentată în fața opiniei publice a „Universului“ toată chestiunea examenului în raport cu inv. ardeleni. A spune, că învățătorii în Memoriul predat direcțiunii, pentru a fi înaintat Ministerul Instrucțiuni, au cerut scutirea de la examen a învățătorilor ardeleni, este o afirmație pe cât de riscată pe atât de răutăcioasă, nearătându-se și motivele, pentru care, cei chemați la examen, n'au voit să se supue și au cerut așa ceva de la Minister.

Dar în special e vrednică de reținut și analizat acea observarea din informația de mai sus, unde se spune: *Ar fi fost de dorit să se prezinte toți, cari au fost trecuți pe tablouri de revizoratele școlare respective, pentru că nu se poate trece așa ușor peste o lege care-i obligă, — mai al s de acei, cari trebuie să dea dovadă numai de ordine*“. Acest avertisment spus la adresa învățătorilor ardeleni e deadreptul o *calomnie*. Autorul informației habar n'are, sau intenționat nu vrea să știe că pe cine, și în ce cazuri obligă legea învățământului la examenenele de definitivat, și în opoziție cu aceste, ce fel de învățători ardeleni n'au vroit să se supue la examen?

Iată o spunem noi. Pe tablourile revizoratelor școlare respective, la ordinul primit de la inspectorate, au fost trecuți, pentru a se prezenta la examenul de definitivat, învățători și învățătoare ardeleni, care funcționează, ca definitivi în învățământ deja de patru, cinci și șase ani. Numirea lor definitivă s'a făcut în baza pregătirii și a legilor școlare, ce erau pe atunci în vigoare. Și aceste numiri au fost întărite și recunoscute de legale prin „Decret Lege“. Unde se află în lege dispozițiunea, ca învățătorii definitivi de patru, cinci și șase ani să fie obligați a da examene de definitivat? Așadar cine sunt aceia, cari trec așa ușor peste prevederile legii? Învățătorii, sau alții? În

cazul dat, cine sunt *mai ales aceia*, cari în loc să dea dovadă de ordine, o distrug și calcă în picioare legea?

Învățătorimea ardeleană și în cele mai grele momente de restriște ale sale a fost conștie de drepturile și datorințele prevăzute și garantate de lege. Umilită și supusă sub jug străin, a răbdat și s'a silit din răsuputeri să împlinească obligațiunile impuse de lege, dar în acelaș timp, dacă s'ar fi încercat din partea cuiva a i se atinge și numai cel mai mic și neînsemnat drept, s'a ridicat cu îndărărire și gata pentru orice rizic, nu și-a lăsat dreptul. Și poate acestei calități are să-i mulțumească din multe privințe pentru trecut școala românească de pe aceste plaiuri.

Cei opt învățători și învățătoare, care s'au supus la examenul de definitivat ținut în 20 Martie a. c. la școala normală de băeți din Cluj, au trebuit să se supue, pentru că cădeau în prevederile nouii legi și astfel au respectat legea cu sfințenie; iar restul — până la 99 nesupunându-se — și-a respectat drepturile garantate de legi și în feliul acesta a cinstit legea. Ba mai mult de cât atâta, acești din urmă numai în modul acesta au putut să-și exprime nedumerirea față de organele, pentru care drepturile oamenilor asigurate prin legi nu înseamnă nimic și astfel să arate, că orice măsură luată în mod arbitrar și în contrarietate cu prevederile legii are o repercursiune dăunătoare sub alte aspecte.

Rolul principal al educațiunei, ce e chemat învățătorul să o facă în mijlocul poporului, fiind și acela de a deșteptă în oameni simțul demnității lor în raport cu observarea strictă a drepturilor și datorințelor cuprinse în legi, în primul rând învătorul trebuie să dea dovada cea mai curată de acest simț de demnitate.

Acesta e purul adevăr, ce corespunde realității, realetive la prezentarea sau neprezentarea învățătorilor ardeleni la examenul de definitivat, lucru, ce se poate dovedi cu acte și cu dată.

Informația din „Universul“ este o ofensă la adresa învățătorimii ardeleni. Ea este caracteristica unei mentalități, care nu vrea să înțeleagă, că drepturile câștigate ale învățătorimii ardeleni, cu toate că au provenit bazate pe alte forme din trecut, dar asigurate fiind prin legea actuală, trebuiesc respectate. a

ANUNȚ

Titlul provizor No. 191 eliberat de Banca Învățătorilor S. A. Cluj despre 2 (două) acții în valoare de 500 — (cincisute) lei al d-nei Eugenia Atadi n. Moga învățătoare Cluj s'a perdut și se declară de nul și nevalabil în mâna ori cui s'ar afla.

Cluj, la 30 Aprilie 1925.

Eugenia Atadi n. Moga

Cronică.

Învățământul particular. Ministrul Instrucțiunii Dl. D. Anghelescu, a pregătit anteproiectul învățământului particular. Înainte de a-i da forma definitivă, Dsa a avut o consfătuire cu reprezentanții minorităților, pentru a le ascultă dezideratele lor. Dintre reprezentanții sașilor au luat parte la aceasta consfătuire; Dr. Roth Schullerus și Brautsch. La consfătuire au participat și Deputații ardeleni Dr. Iosif Popovici, Dr. Dumitru Lascu, Andrei P. ra, Dr. Ion Matei, Dumitru Hancu. Anteproiectul de lege prevede la articolul 30, dispoziția ca învățătorii și profesorii școlilor particulare se fie plătiți cu lefuri cel puțin similare cu învățătorii dela școlile Statului. Reprezentanții sașilor au cerut modificarea acestui Articol în sensul ca susținătorii de școli particulare să fie lăsați liberi a face învoială cu învățătorii lor. Deputații români au cerut menținerea acestui articol, ba au mers mai departe, și au cerut ca învățătorilor dela școlile particulare să li se dea dreptul a se înscrie la cassa pensiilor, să li se acorde favorul de călătorie pe liniile C.F.R. În demonstrare au arătat, că nu se poate îngădui ca bisericile minoritare să exploateze pe învățătorii lor, dela care Statul cere să intrunească toate condițiile pentru a putea funcționa în învățământ. Deputații români au mai cerut aceasta și în interesul prestigiului corpului didactic, de toate gradele. Reprezentanții minorităților au persistat și după discuții lungi în părerea și dorința lor — iar deputații români au făcut cunoscut Dlui Ministru al Instrucțiunii, că nu vor vota în Cameră aceasta lege, decât în forma originală, adică adoptându-se despoziția ca învățătorii dela școlile minoritare, sunt în drept să primească cel puțin leofa pe care o primesc învățătorii dela școlile Statului.

Încât ne privește aprobăm din inimă aceasta atitudine a deputaților români și desaproabăm cu toată hotărârea punctul de vedere al reprezentanților minorităților, cari își închipuiesc, că cariere de învățători este și astăzi o marfă de licitație, pe care se străduiesc să o cumpera cu un preț cât mai mic. Si am dori, ca cele spuse de deputații noștri cu privire la discuția în Cameră, să se întample întocmai.

*

† **Gheorghe Ciocârlă** învățător la școala primară din Parva și-a dat blândul său suflet în mâinile creatorului în 15 Aprilie crl. în al 48-lea an al vieții și al 27-lea an al funcționării sale ca învățător. Alături de familia sa rămasă în sbuciumul unor vremi grele, care stăpânesc pe toți, deplângem și noi dascălimea ardeleană dispariția timpurie alui Gheorghe Ciocârlă un fost muncitor modest și neobosit dascăl. Odihnească în pace!

*

În vederea transferărilor în învățământ, ministerul instrucțiunii a convocat pentru zilele de 18, 19 și 20 Mai pe inspectorii

generali, inspectorii de circumscripții și pe cei de specialități din circumscripțiile 1, 2, 3, 6, 12, 13, 14 și 15, iar pentru zilele de 22 și 23 Mai pe cei din circumscripțiile 7, 8, 9, 10 și 11.

*

Eri după amiază a avut loc la ministerul de instrucție continuarea conferinței de Sâmbătă a d-lui dr. C. Anghelșcu cu inspectorii generali ai învățământului. S'au expus experiențele făcute de fiecare inspector la școlile din întreaga țară și s'a hotărât să se convoace un asemenea consiliu în fiecare lună.

*

În baza ordinului Ministerului Instrucțiunii No. 25551—925, se face cunoscut, că profesorii și învățătorii dela șc. minoritare și confesionale, cari au depus anul trecut examenul obligator de limba română și nu au reușit, vor trebui să treacă din nou anul acesta examen la toate obiectele, indiferent dacă la unele obiecte au obținut note suficiente.

*

† **Ioan I. Ciurcu.** Proprietarul celei mai vechi librării românești din Brașov a murit în săptămânile trecute în etate de 68 ani. La groapă a fost petrecut de autorități și de profesorii și elevii liceu'ui „Andrei Șaguna”. Librarul I. I. Ciurcu a ajutat mult la promovarea culturii românești și formarea gustului de citit în Ardeal. El a editat o mulțime de cărți pentru popor, cărți de școală pentru cursul primar și secundar. Tot el a tipărit anuarele școalelor secundare din Brașov, publicațiile soc. „Fondul de teatru”. La el a apărut povestirile lui I. Pop. Reteganul, scrierile lui Virgil Onițiu și Silvestru Moldovan. Negreșit după capitalul investit, el așteaptă și câștig, dar acesta venie încet, căci înainte de războiu în ardeal cartea nu eră articol de speculă ca astăzi. Odihnească în pace, căci luptă bună a luptat!

*

D. Chirculescu, ministrul muncii și cooperăției va depune un proiect de lege pentru organizarea căminelor de ucenici, merrite a înlesni mult formarea clasei meseriașilor români atât de necesară pentru stăpânirea economică a orașelor.

*

Universitatea din Nancy organizează și în vara anului acesta cursuri pentru cei cari doresc să se perfecționeze în cunoștarea limbii franceze.

*

Ministerul a convocat pe ziua de 4 Mai a. c. consiliul general de Instrucție pentru a se constitui și a se ocupa de programa de studii a învățământului primar și normal. Din Ardeal fac parte din acest consiliu: T. Șuteu, președintele Asoț'at'ei; Const. Iencica, dir. șc. No. 2 din Cluj și Const. Sparea, dir. șc. normale din Deva.

Legea pensiilor. După o discuție de o săptămână, în fine camera a votat la 28 Martie mult așteptata lege a pensiilor.

Nouă lege a stabilit drepturile la pensie: pentru un serviciu de 20 ani împliniți 25% din media salariilor de bază primite în cei din urmă trei ani de serviciu, iar pentru fiecare an servit peste termenul de mai sus se va adăuga un spor de 3% din aceeași medie, până la 35 ani.

În ce privesc pensiunile urmașilor, legea dispune: Văduva și copiii pensionarului încetat din viață, au dreptul:

a) Văduva care a trăit cu soțul său ca funcționar până la 2 ani, va primi 26% din pensiunea cuvenită soțului, cu un spor de 8% pentru fiecare an de căsătorie în plus până la 5 ani.

Când văduva va avea 15 ani de căsătorie cu soțul său, dreptul văduvei se majoriază la 60%, iar când va avea 30 ani de căsătorie, la 70% din pensiunea cuvenită soțului.

b) Copiii minori ai soțului vor primi: un copil 20% din pensiunea părintelui, doi copii 35%, iar trei sau mai mulți 50%. Pensiunea copiilor se împarte egal între toți copiii. Ani de serviciu sunt reduși la 35.

De sine înțeles, la salariul de bază se vor computa toate adausele, așa, că cine are computată pensia pentru un salariu de bază de 2000 lei de pildă, va avea o pensie aproape îndoită.

La discuția generală a acestei legi a luat cuvântul în numele corpului didactic dl Andrei Pora, iar la discuția pe articole a susținut desideratele Asociației corpului didactic dl Iuliu Vuia.

Argus.

*

Primul congres al corpului didactic agricol din România va avea loc în zilele de 2—3 Mai a. c. în București. Așteptăm cu interes hotărârile acestui congres, căci învățământul agricol este chemat să ajute mult la ameliorarea situației economice din țara noastră.

*

Școalele cehe în Viena. Numărul Cehilor a fost totdeauna mare în Viena. Chiar și acum, după înființarea statului cehoslovac, Viena adăpostește un număr respectabil de cehoslovaci, dupăcum dovedește o statistică publicată acum de curând. În Viena sunt 44 școale cehoslovace cu 218 clase și 6372 elevi. Elementul predominant în minoritatea cehoslovacă sunt muncitorii.

*

Calvarul unei învățătoare maghiare. D-șoara Irma Szabó a fost învățătoare de stat în era maghiară. A rămas în Ungaria, unde primea o pensie anuală de 346.000 coroane maghiare (adecă ceva peste o mie lei de-ai noștri). Trăia în Seghedin, devenit și pentru dânsa oraș de chin. Căci e și poetă, iar într-o

poesie adresată fratelui d-ei din Paris, „ebredismul“ rușinos, care ca stăpân al situației din Ungaria își poate permite orice crimă, a constatat calomniile la adresa „națiunii“. A început să fie prigonită de reprezentanții acestei secte specific betyărești, așa că se văzu silită să plece din Seghedin la Bichiș-Ciaba. Și aici au urmărit-o agenții ucigașilor de Evrei, așa că a ajuns în cele mai mizere condițiuni. Noroc a avut cu premierul bandei țigănești de acolo, Bela Purci, care o ajută și o lăasă să doarmă la el pe o canapea. Și de aici fu alungată. Prefectul poliției din Seghedin o declară printr'o hotărîre ebredistă străină fără ocupație și dete ordin să fie data afară din Ungaria. La poliția de graniță din Chitighian, unde mai mare e Nemeș Șandor, originar din Cluj, a fost bruscată și amenințată cu bătaia. Poliția noastră nu a vrut să o primească. Și așa nu mai încetează vitejii din 1919, cari nu voiau să știe de stăpânire românească, să vină în număr tot mai mare din Ungaria înapoi în România. Dar milos, cum e Românul, au primit-o pe urmă și au trimis-o la Cluj, unde trăește mama d-ei.

*

Învățământul primar în Rusia. Statistica următoare ne arată clar unde a ajuns învățământul primar în Rusia sub stăpânirea bolșevicilor, cari fac atâta gălăgie în jurul pretenșiei lor interesări pentru straturile mai de jos ale populațiunii. La congresul panrus al învățătorilor s'a prezentat între altele și o statistică comparativă, din care se vede, că înainte de revoluțiunea bolșevică Rusia avea :

55.000 școale primare cu 98.000 învățători
și 4,700.000 elevi.

După revoluțiunea bolșevică au ajuns de au astăzi

28.784 școale primare cu 43.006 învățători
și 1,000.000 elevi.

Bolșevismul însemnează deci foamete trupească și foamete sufletească.

D-l G. Bogdan Duică, savantul profesor dela Universitatea din Cluj, a publicat în No. 15 din a. c. a valoraasei reviste „Societatea de mâine“ articolul „O lege culturală“.

La aprecierile pe care le face d. prof. G. B. Duică asupra legii învățământului primar ținem să ad ogăm următoarele:

O lege a învățământului oricât de perfectă a fi ea, nu poate aduce maximum de bine, dacă legiuitorul nu se ocupă și de ridicarea stării mater.ale a corpului didactic și dacă organele chemate a aplică legea nu încetează de a fi alese după alt criteriu decât cel al pregătirii științifice.

Cărți reviste.

Material pentru conferințele dela cercurile culturale. Sub îngrijirea D-lui I. Simionescu, prof. Univ. apare în editura „Cartea Românească” biblioteca „Cunoștințe Folositoare” din care publicăm titlul lucrărilor din seria B. Sfaturi pentru gospodari. Aceste broșuri, care costă câte 3 lei, pot ajuta mult pe conferențiarilor cercurilor culturale. Până acuma au apărut următoarele cărțile :

No. 1. Ingrijirea păsărilor, Boalele lor de C. S. Motaș Prof. Universitar; No. 2. Despre tovărășii de Preot C. Dron; No. 3. Scarlatina și alte boale molipsitoare de Dr. I. Gheorghiu; No. 4. Livada din sâmburi, de C. Ghiorghiu; No. 5. In jurul casei, de M. Lupescu; No. 6. Casa, de Profesor I. Simionescu; No. 7. Morcovul și alte legume, de P. Roziade; No. 8 Sifilisul, de Dr. E. Gheorghiu; No. 9. Temeiul imbunătățirii vitelor, de D. G. Chițoiu. No. 10 Vctul obștesc, de A. Gorovei; No. 11. Creșterea porcilor, de A. Oescu; No. 12. Vicrmii de mătase, de A. A. Bădărău; No. 13. Oftica de Dr. Gheorghiu; No. 14. Pelagra, de Dr. Babeș; No. 15. Alegerea semințelor, de Lacrițianu Prof; No. 16. Ingrijirea păsărilor, de C. S. Motaș. Prof. Universitar; No. 17. Rătățiri Aolșeviște, de Maior I. Mihai; No. 18. O strupină într'un roi, de N. Nicolescu; No. 19. Cum se intemeiază o vie, de D. Cădere; No. 20. Răsadnița și plantele din răsad, de V. Sadoveanu, Profesor; No. 21. Lehuzia, de E. Gheorghiu; No. 22. Meșteșugul vopsitului, de a Gorovei; No. 23 Cum orbim, de I. Glăvan; No. 24. Conservarea carnei, de A Gheorghiu; No. 25. Calul, de Prof. E. Udrischi; No. 26. Doctorul în casă, de Dr. O. Apostol; No. 27. Cum trebuie să ne hrănim, de E. severin; No. 28 Lămurirea legei dărilor, de I. Pascu; No. 29. Beția, de Dr. Emil Gheorghiu; No. 30. Lămurirea Constituției, de Artur Gorovei; No. 31. Bolile parazitare la animale cari se trec la om, de Prof. C. Motaș; No. 32. Folosințe nesocotite în gospodărie, de I. Simionescu, Profesor; No. 33. Mama și copilul, de Dr. M. Manicatide; No. 34. Indrumări spre sănătate, de Dr. Bordea; No. 35. Cum să ne îngrijim, de Dr. Bordea; No. 36. O ul și societatea, de Al. Giuglea; No. 37. Bucătăria sătencei, de Maria Col. Dobrescu.

Traian Florian: Lucrul manual Broșura 2. Edit. Librăria „Băncii Invățătorilor” Cluj, 1924. Prețul 25 lei. Lucrului manual în școala modernă i se atribuie o mare însemnătate pentru promovarea puterilor sufletești ale copilului. Legea învățământului primar obligă pe învățători să predea lucrul manual atât în cursul inferior cât și în cel superior al școalei primare. Partea cea mai mare din învățători, care a trecut prin școlile normale, nu a fost îndrumată în predarea acestei dexterități. D-l prof. Florian a făcut foarte bine, când a început publicarea acestor broșuri,

din cari învățătorii vor putea câștiga cunoștințele necesare pentru a putea predă lucrul manual în școlile unde profesează.

În broșura întâi s'a ocupat cu îndoiturile din hârtie; 200 ilustrațiuni ajută înțelegerea textului.

Broșura a 2-a dă îndrumări cum să se facă diferite îndoituri și tăeturi; tăeturi și lipituri; inpletituri, țesături. Textul e însoțit de 175 ilustrațiuni. D-l Florian a procedat după un plan chibzuit la publicarea acestor broșuri, de care nu se poate lipsi nici un învățător. Obiectele din cele 2 broșuri se pot face din hârtie subțire, care și în cel mai depărtat sat se poate găsi. Broșura a 3-a va da lămuriri cum se pot face diferite lucruri din demicarton și carton gros.

Lucrul manual în cursul inferior al școlii primare urmărește numai un scop educativ. În cursul superior se va avea în vedere și folosul practic. Legea învățământului prevede și ateliere pe lângă școlile primare cu 7 clase. Înființarea lor se va lăsa de multe greutăți. Nu va fi însă o școală în care hârtia, butul să nu se poată folosi cu ușurință, dacă învățătorul pătruns de însemnătatea lucrului manual își va da silința.

Ca indemn vine și dispoziția Casei Școlilor, care cere învățătorilor să organizeze din desemn, lucruri făcute de fete și băieți—mici expoziții, cu prilejul ședințelor cercurilor culturale.

Dacă lucrarea D-lui Florian va fi încurajată de învățători, D-sa ne va putea da și broșurile, cari vor cuprinde lucrări de modelaj, lemn, pae, papură, nuele.

C. Iencica.

*

George Moian: Activitatea simțurilor în învățământ, Tip. Arhidiecezană, Sibiu, 1924. Prețul 40 lei. În ziua de 10 Aprilie a. c. s'au împlinit 10 ani dela moartea autorului. Lucrarea scrisă în l. germană a fost tradusă de dl. Fe Iliosă (autorul unui tratat de lucru manual) și însoțită cu o prefață din partea d-lui I. Rădulescu—Pagoneanu, prof. la univ. din București. Din această prefață transcriem rândurile următoare: Între cei dintâi la noi, el (Moian) a văzut marea însemnătate ce o are lucrul cu mâna în formarea personalității omenești și pentru echilibrul vieții solide și deci necesitatea introducerii lui în școală, ca o parte fundamentală a programelor de învățământ, ca un adaos fecund întru opera de educare a tinerimii. Scrierea de față e o contribuție prețioasă la opera de propagare a acestei școli noi, mai vii, mai atrăgătoare pentru tinerime, mai prielnică pentru dezvoltarea ei și a tuturor valorilor unei națiuni.

*

Dl. Ilcuș, asistent la Univ. din Cluj tratează în cartea aceasta o mulțime de chestiuni ce frământă pe oamenii de școală mai ales aum după războiu. Problemele dezvoltate pot fi urmărite cu interes și de învățători.

Dr. Petru Ilcuș: Idei și personalității din pedagogia modernă. Tip. „Ardealul“ 1924. Prețul 25 lei.

*

Ministerul a aprobat lucrarea „Cartea bunilor Români“ întocmită de Dl. Lt. colonel D. Ionescu Morel (Str. Austrului 7 București) și a dispus ca să poată fi cedită de elevii școalelor primare și recomandată bibliotecilor școlare. Prețul unui exemplar este de 20 Lei. Doritorii, pentru procurarea broșurei se pot adresa autorului.

*

Invățătorii I. Dumitriu și P. Iosif anunță publicarea unui *Dicționar pedagogic-enciclopedic* cuprinzând o mulțime de chestiuni importante din domeniul psihologiei, pedagogiei, pedologiei, metodicei, etc.

Lucrarea va fi cuprinsă în 4—5 volume, poate și mai multe, à câte 450—500 pagini cu prețul de 65 lei pentru abonați și 85 lei pentru neabonați, volumul.

Cei ce vor a fi prenoțați printre abonați vor trimite abonamentul însoțit de costul primului volum pe adresa d-lui P. Iosif invățător Com. Hălăucești, jud. Roman, care va răspunde imediat prin recipisa convenită.

*

Cultivarea plantelor medicinale. Această broșură — prima în limba română — dă indicii detaliate asupra cultivării celor mai importante și mai rentabile plante medicinale, cari reușesc în solul și climatul nostru

Plantele mai importante sunt tratate din următoarele puncte de vedere: descrierea botanică, reproducerea, pregătirea terenului, însămânțarea, lucrările de întreținere, recolta, producția, uscare, părțile întrebuințate.

Această broșură este însoțită și de un număr însemnat de figuri, ce înlesnesc cunoașterea acestor plante.

Prețul broșurei este de 60 lei și se poate comanda numai la autor: I. Prodan Cluj, Calea Mănășturului 5.

*

Ion A. Antonescu: Studii pedagogice și conferințe populare, cu „Un cuvânt“ introductiv de Dl. Ghidionescu, prof. Ed. II-a. Edit. Steinberg, București, 1925 Prețul 25 lei. Pe lângă câteva studii, cari interesează pe orice dascăl, autorul publică 9 conferințe potrivite pentru ședințele cercurilor culturale. Alături de cele 3 volume de conferințe populare publicate de G. Coșbuc, și Rădulescu—Codin lucrarea colegului Antonescu contribuie și ea la munca pentru ridicarea satelor prin invățători și toți cari propovăduiesc în adunările cercurilor culturale. Se simte însă nevoia unor publicații sprijinite de Stat, care să cerceteze problemele ce ating viața satelor.

I. Nisipeanu și T. Geantă: Școala activă, Vol. I. Metodica religiei și a limbii române. Edit. Steinberg, București, 1924, 436 pag. Prețul 80 lei. — După ce în *Filozofia Școlii active* ni-a arătat principiile conducătoare, iar în *Didactică* mijloacele educației și instrucției (etc.) d. I. Nisipeanu, ajutat de înstitutorul Geantă, trece la realizarea practică, dându-ne *metodica* religiei și a limbii române, după careva urmă a celorlalte obiecte. Punctul de vedere al domnului Nisipeanu în ce privește predarea religiei este cunoscut din monografia d-sale: *Religia pentru copii*. În cartea aceasta pe lângă partea teoretică se dau și lecții practice. — Deferitele considerații în ce privește învățământul limbii române este ilustrat de o bogată serie de schițe și lecții dezvoltate. Se insistă mult asupra însemnătății învățământului de tranziție și a compunerilor libere, chestiuni, cărora metodicele de până acuma nu le dă importanța, care o merită. Într'un număr viitor al revistei vom reveni mai pe larg asupra acestei valoroase lucrări.

*

Dr. Lupu Antonescu: Chestiuni de învățământ. Edit. Steinberg. Prețul 5 lei.

Deși cartea aceasta a apărut acum 29 de ani (1896)-ea totuși este de actualitate, căci multe din observațiile făcute asupra mersului și organizației învățământului din v. regat se potrivesc și pentru zilele noastre. Care să fie cauza? Lipsa de o conducere pricepută, sau de elemente care să introducă în practică cele cerute de autoritatea centrală și organele de control? De altfel și astăzi se pune mai mult temei pe ridicarea ea de zidiri decât pe formarea sufletelor și întărirea situației materiale a învățătoriei. Faptul că în 29 de ani o carte scrisă destul de clar n'a fost desfăcută, este un indiciu, că învățătorimea citește foarte puțin. Lipsa de interes sau lipsa de parale a împiedecat-o?

Poate și una și alta.

*

Emanuil Suciu: Țiganul în căruță. Dialog în versuri. Prețul 5 lei.

*

Emanuil Suciu: Ciobanii la București. Anecdote originală scrisă în versuri. Prețul 3 lei.

*

Emanuil Suciu: Păcală la petrecere, tablou dela sate și „Arde în țigănie“, anecdote originală. Tip. „Dacia Traiană“ Sibiu, 1924. Prețul 30 lei.

*

S rierile această produc mult baz la producțiile, cari se dau în satele noastre. Comandele se vor face la autor (Măgareiu, Poșta Bârghiș jud. Târnava mare).

CONCURS. În ședința comitetul central al „Asociațiunii” („Astra”) din Sibiu, din 2 Aprilie 1925, s'a hotărât publicarea unui concurs pentru cea mai bună biografie a vrednicului bărbat al neamului nostru, care a fost *Vasile Lucaciu*, mort în anul 1922.

Manuscrisul este a se înainta „Asociațiunii” („Astra”) Sibiu strada Șaguna Nr 6, până în ziua de 31 Decembrie 1925. Lucrarea are să fie scrisă pentru popor, să înalțe sufletele cu amănunte cât mai multe din viață celui dispărut, care a fost odată expresia cea mai fidelă a revendicărilor naționale românești. Dimensiunile lucrării 4-5 coale de tipar din *Biblioteca populară a „Asociațiunii”*. Premiul va fi de 10.000 Lei (Zece mii Lei). Lucrarea este a se înainta anonim, cu un motto, având într'un plic numele adevărat al autorului.

*

Iosif Moldovan: Indrumări metodice la Abecedarul fonomic. Arad, 1922. Prețul 5 lei. Broșura aceasta înlesnește folosirea abecedarului de acelaș autor. Din ea putem cunoaște în ce constă acest metod folosit încă în ardeal de unii învățătorii, ca moștenire dela stăpânirea străină. Metodului fonomimic i se aduc de oamenii de știință critice întemeiate. Cei cari practică acest metod spun, că elevii își însușesc scris-cititul cu ușurință. Prin introducerea nouilor programe credem că se va reglementa folosirea acestui metod, căci autoritatea școlară ține seamă numai de ceace spune știința.

*

Traian Mager: Aspecte din Munții Apuseni Note dintr'oa excursie școlară. Tip. Diecezană, Arad, 1925. Prețul 10 lei. Dl. prof. Mager fiind un îndrăgostit al Munților Apuseni și un adânc cunoscător al sufletului Moșilor, notele sale se citesc cu mult interes și-ți nasc în suflet dorința vie de a vedea acele locuri străbătute de ceata de școlari conduși de profesorul lor. Pe cei cari doresc să cunoască acele regiuni atât de bogate în frumuseți naturale Dl. Mager îi primește bucuros în societatea celor cari vor cutreera în această vară Munții Apuseni. Personal aș dori ca Dl. Mager se publice o monografie despre ținutul locuit de Moși. Cartea aceasta mișcă cred și pe stăpânii de astăzi, cari promit mult, dar fac puțin pentru urmașii lui Iancu și Horea.

*

Dl. D. Cosma profesor la Academia teologică din Sibiu a întocmit o carte prețioasă sub titlul de „Călăuză agricolă” cuprinzând date și îndrumări din economia câmpului, pomărit și vierit, legumărit și florărit. Până în prezent a apărut numai Tomul I. și II. al III-lea e sub tipar. Doritorii o pot comanda la tipografia Archidiecezană din Sibiu și direct dela autor. Prețul unui exemplar din Tomul I. e 90 lei, iar din Tomul II. lei 50 și câte 5 lei porto, iar cu ramburs câte 10 lei.

În fruntea No. 3 din a. c. revista „Lamura“ publică un chestionar cu diferite subiecte, care ar dori să fie tratate în scurte articole de colaboratorii săi.

Asociația Învățătorilor Români din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș

No. 12—1925.

Convocare.

Comitetul central al Asociațiunii învățătorilor români din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș, convoacă prin aceasta **adunarea generală extraordinară a Asociației, pe ziua de 17 Mai a. c. în Cluj, sala Prefecturii județene.**

BCU La ordinea zilei: sity Library Cluj

1. Deschiderea adunării la ora 10 a. m.
2. Raport asupra imobilului aflător în Cluj, Calea Victoriei 60, recâștigat prin justiție pentru Asociație, și hotărâre relativă la valorizarea lui.
3. Eventuale propuneri.

Fiind la ordinea zilei o chestiune de mare importanță pentru consolidarea Asociației noastre, invităm cu insistență pe toate secțiile județene să participe prin cât mai mulți membri.

În cazul când pe ziua fixată nu se va prezenta numărul suficient de membri, adunarea generală extraordinară se va ține în ziua următoare, adică 18 Mai a. c. cu oricâți membri vor fi prezenți, conform art. 11 din statutele Asociației.

Cluj, 15. Martie 1925.

Traian Șuteu
președintele Asociației

Gavril Almașianu
secretar general

Posta Redacției și Administrației.

A. Adam Surduc. Recensământul copiilor în vârstă de școală primară 5—16 ani îl face primăria între 15 Aprilie și 15 Mai. Vezi art. 18. din Legea inv.

P. T. Oradia Mare. Dupăcum suntem informați Legea generală a pensiilor se va pune în aplicare în întregime cu începere dela 1 Octombrie a. c.

Mai multora. Rugăm cu insistență pe toți acei colegi cari nu și-au achitat abonamentul, să și-l achite cât mai îngrabă, spre a putea plăti datoriile ce avem la tipografie.

Abonamente achitate

Azarie Circo București 100 L, Emil Nedelbach Ogr. nouă 100 L, Pompeiu Dariu Rehitova 100 L, Societatea de lectură G. Coșbuc Deva 60 L, Ion Bănuțiu Rupea 100 L, Augustin Maior Aiud 50 L, Elvir Ciurea Fundata 150 L, Gh. Smădu Arpașul de sus 270 L, Nic. Ceucea Drașav. 130 L, Vasile Rob Băsăști 100 L, Ioan I. Puscariu Mociul de jos 100 L, Simion Dragomir Nocrîh 100 L, Nic. Bărbat Sercăița 150 L, Ilie Pustina Breza 150 L, Ioan Ludoșan Vărsăud 100 L, Ion Simulescu Abrud 100 L, Ion Roman Căila 210 L, Romul Densușan Bistrița 100 L, Niculae Roșca Răușor 150 L, Niculae Țuțurea Beclean 150 L, Moise Bârsan Beclean 150 L, Gh. Moldovan Șinca veche 150 L, Ion Fătu Șinca veche 150 L, Candit Vulc Scoreiu 150 L, Aurora Bătăcui Păgida 110 L, Ion Sângeorzan Feldru 100 L, Gregoriu Neamțu Feldru 100 L, Harion Timoc Feldru 100 L, Harion Timoc Feldru 100 L, Const. Giurginca Petnic 100 L, Gh. Jurchescu Petnic 100 L, Aurel Aidan Sălbăgel 110 L, Niculae Lateș M. Ciuc 100 L, Direcțiunea școlii prim Mediașul aurit 50 L, Ioan Stoia Orlat 100 L, Veturia Groze Sebeșul Săsesc 100 L, Iuliu Coroiu Bistra 150 L, Direcțiunea școlii primare Gătaia 100 L, Gh. Ghișoiu Calnic 100 L, Școala prim. Gătaia 320 L, Ant. Hostinski Oravița mont 100 L, Dum. Pandrea Ucea de sus 150 L, Axente Judele Herseni 150 L, Gh. Fetu Herseni 150 L, Ion Băicoiu Șinca nouă 150 L, Sidon Turcea Șinca nouă 150 L, Mateiu Chiusdea Berivoii mici 150 L, Ion Micu Berivoii mici 50 L.

Ioan Santeu Păclișa 100, Școala primară Sasca montană 100, Iancu Băcilă Mehădia 100, Teodor Chindea Geșeni 150, Sultana Cuilei Cohalm 120, Constantin Dop Hoghileag 100, Școala primară Râșnov 100, Petru Sandru Lăpușnicel 100, Erzilia G. Polgar Mercina 100, Gh. Doga Broșteni 100, Iustin Voidan Vermes 100, Anton Gropsan Gârliște 175, Ion Feldrihan Iad 100, Gh. Boieru Arpașul de jos 150, Gh. Bobanga Arpașul de jos 150, Gh. Guga Răcășdia 100, Lucreția Flora Răhău 100, Gh. Nuțiu Acmax 100, Petru Varvara Poiana Ampoiului 100, Școala